

Sygn. akt: I C 1031/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Lidia Wieliczuk

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Katarzyna Lenartowicz

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2018 r. w Gorzowie Wielkopolskim

na rozprawie

sprawy z powództwa B. C. (1)

przeciwko Towarzystwu (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

Orzeka

I. Zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda B. C. (1) kwotę 80 000 złotych (osiemdziesiąt tysięcy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 04 lipca 2017 roku do dnia zapłaty;

II. W pozostałej części powództwo oddala.

III. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6903 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu.

IV. Nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. od powoda kwotę 519,21 zł tytułem zwrotu części brakujących kosztów sądowych.

V. Nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. od pozwanego kwotę 2400,85 zł tytułem zwrotu części brakujących kosztów sądowych.

SSO Lidia Wieliczuk

Sygn. akt I C 1031/16

UZASADNIENIE

Powód B. C. (1) w dniu 25.08.2016 r. (data stempla pocztowego – k.13) wystąpił do tut. Sądu z powództwem przeciwko pozwanemu Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. wnosząc o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 100 000 zł wraz

z ustawowymi odsetkami od 31.03.2011 r. do 31.12.2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 01.01.2016 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę po śmierci ojca J. C.. Powód wniósł również o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że w dniu 13.07.2005 r. na trasie krajowej nr 3

w kierunku Z. – S. doszło do wypadku drogowego. J. C. oraz W. G. poruszali się samochodem marki H. o nr rej. (...) zmiernając do Jednostki Wojskowej (...) w W., podczas gdy tą samą drogą poruszał się po swoim pasie ruchu ciągnik siodłowy M. z naczepą

i ładunkiem o masie ok. 2 ton. Po zjechaniu z wiaduktu jedna z opon pojazdu Honker zaczęła znaczyć ślad zbliżony do prostoliniowego, a następnie w odległości kilkudziesięciu metrów przed ciągnikiem siodłowym od pojazdu oderwało się prawe przednie koło wraz z drążkiem kierowniczym, co spowodowało iż zjechał on na przeciwny pas ruchu zderzając się z ciągnikiem siodłowym. W wyniku wypadku śmierć na miejscu poniósł pasażer J. C. – ojciec powoda. Przeciwno sprawie wypadku Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w Z. prowadziła śledztwo zakończone postanowieniem o umorzeniu z dnia 15.03.2006 r. Szkoda została zgłoszona pozwanemu towarzystwu ubezpieczeń. Strona pozwana w toku postępowania likwidacyjnego przejęła odpowiedzialność za skutki zaistniałego wypadku, odmówiła jednak przyznania powodowi wypłaty odpowiedniej kwoty tytułem zadośćuczynienia po śmierci ojca błędnie uznając, że w przedmiotowym przypadku najbliższym członkom rodziny nie przysługują roszczenia w oparciu

o art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. Powód podał, iż przedwczesna śmierć J. C. spowodowała naruszenie szeregu dóbr osobistych tj. prawa do życia

w pełnej rodzinie, więzi rodzinnych, a w szczególności więzi rodzicielskiej między synem i ojcem. Powód w chwili śmierci ojca był energicznym i optymistycznie nastawionym do życia chłopcem. Miał zaledwie 9 lat. Zmarły był osobą szczególnie ważną dla powoda. Ojciec na co dzień dbał o jego bezpieczeństwo, robił wszystko aby syn miał szczęśliwe i beztrudne dzieciństwo. Powód spędzał każdą wolną chwilę z ojcem, był do niego bardzo przywiązany. Ojciec uczył syna majsterkowania, jazdy na rowerze, zabierał powoda na mecze. Ojciec i syn mieli znakomity kontakt. Śmierć ojca spowodowała ogromną zmianę w życiu dorastającego chłopca. B. C. (1) stał się zamknięty w sobie, apatyczny, utracił energię i radość. Był świadkiem rozpaczki matki, uczestniczył w tragedii jaka dotknęła jego najbliższych. Od czasu tragicznego zdarzenia powód bardzo wydorósł, zmienił się jego charakter, pomimo upływu 11 lat od zdarzenia nadal nie pogodził się z przedwczesną śmiercią ojca.

W następstwie śmierci ojca powód stał się drażliwy i wycofany. Miał problemy ze snem, często budził się z płaczem. Powód do chwili obecnej często ogląda zdjęcia ojca, wspomina go, codziennie za nim tęskni. Powód jako młody mężczyzna został pozbawiony osoby, na której wsparcie i pomoc mógłby liczyć w latach późniejszych. Strata ojca w kontekście rozwoju chłopca stanowi ogromną szkodę. Odsetki dochodzone są od dnia 31.03.2011 r., ponieważ w tym dniu pozwany odmówił wypłaty zadośćuczynienia.

W odpowiedzi na pozew z dnia 14.11.2016 r. (k.33-39) **pozwany Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.** wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych z uwzględnieniem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew wskazano, że roszczenie powoda zostało już zaspokojone w drodze ugody, względnie powód wyłączenie cofnął pozew i zrzekł się roszczenia nie otrzymując żadnej kwoty tytułem zadośćuczynienia. Pozwany kwestionuje, iż ponosi odpowiedzialność za zdarzenie z dnia 13.07.2005 r. gdyż odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. oparta jest na zasadzie winy, a istnienia tejże nie wykazano. Pozwany kwestionuje, że winnym spowodowania wypadku był W. G.. Nie zaktualizowały się przesłanki odpowiedzialności na podstawie art. 448 k.c. Pozwem z dnia 23.02.2011 r. powód dochodził kwoty 35 000 zł tytułem zadośćuczynienia. Powód nie wskazuje na okoliczności, które miałyby doprowadzić do prawie trzykrotnego wzrostu rozmiarów jego krzywdy. Z akt sprawy nie wynika, aby śmierć ojca powoda wpłynęła w istotny sposób na jego sposób życia. Wypadek miał miejsce ponad 11 lat temu. Żądana przez powoda kwota zadośćuczynienia jest rażąco zawyżona. Ewentualne odsetki od kwoty zadośćuczynienia powinny być zasądzone od dnia wyrokowania. Roszczenie z tytułu odsetek jest przedawnione. Jedynie odsetki za okres obejmujący trzy lata przed wniesieniem pozwu nie są przedawnione, natomiast w pozostałym zakresie roszczenie powoda winno zostać oddalone.

W piśmie procesowym z dnia 09.12.2016 r. (k.62-64) powód wskazał, iż w sytuacjach nawet gdy postępowanie karne nie zostanie zakończone prawomocnym wyrokiem skazującym czy też zostanie umorzone nie oznacza to iż osobie tej nie można przypisać winy i odpowiedzialności w rozumieniu przepisów

prawa cywilnego. Sąd cywilny może samodzielnie badać, czy oskarżony dopuścił się czynu który powoduje jego odpowiedzialność za szkodę. W postępowaniu cywilnym Sąd dokonuje własnych ustaleń faktycznych oraz własnej oceny prawnej na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie, a zgodnie z art. 11 k.p.c. moc wiążącą w postępowaniu cywilnym mają jedynie ustalenia co do popełnienia przestępstwa zawarte w prawomocnym wyroku skazującym. Dla przyjęcia odpowiedzialności cywilnej wystarczy nawet najmniejszy stopień winy bądź to w postaci niedbalstwa bądź lekkomyślności. Jak wynika z opinii sporządzonych na poczet postępowania przygotowawczego sprawca zlekceważył pojawiające się kolejno symptomy uszkodzenia pojazdu, prowadzące w konsekwencji do urwania się jednego z kół samochodu. Skala zaniedbań kierującego pojazdem Honker w sposób jednoznaczny przesądza o jego winie w rozumieniu prawa cywilnego. Powód wskazał, iż pozew z dnia 23.02.2011 r. został cofnięty, nie została zawarta ugoda i nie nastąpiło zrzeczenie się roszczeń. Nawet gdyby miało nastąpić zrzeczenie się roszczeń, to ze względu na fakt reprezentowania małoletniego powoda przez matkę, bez zgody sądu opiekuńczego byłoby czynnością nieważną. Kwota zadośćuczynienia w tym pozwie została zasugerowana przez ówczesnego pełnomocnika, a powód za racji wieku nie miał wpływu na jej wysokość. Dochodzone zadośćuczynienie jest w pełni zasadne i nie może zostać uznane za wygórowane. Twierdzenia pozwanego dotyczące żądania odsetek jedynie od daty wyrokowania są pozbawione słuszności.

W piśmie procesowym z dnia 25.01.2018 r. (k.193) pozwany wskazał, iż z opinii biegłego sądowego psychologa wynika, że stan powoda nie jest i nie był tak zły, aby uzasadniać roszczenie dochodzone pozwem. Jedną z przesłanek wskazywanych w orzecznictwie, która ma wpływ na wysokość zadośćuczynienia jest fakt korzystania przez osoby pośrednio poszkodowane z pomocy psychologa lub z leczenia psychiatrycznego.

Na rozprawie w dniu 28.02.2018 r. (k.198) pełnomocnik powoda wskazał, że wnosi i wywodzi jak w pozwie, natomiast pełnomocnik pozwanego podał, iż wnosi jak w odpowiedzi na pozew.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 13.07.2005 r. na trasie krajowej nr 3 na odcinku drogi Z. – S. doszło do wypadku drogowego, podczas którego kierujący pojazdem mechanicznym marki H. W. G. zjechał na przeciwległy pas ruchu, co doprowadziło do zderzenia tego pojazdu z pojazdem marki M.

z naczepą ciężarową. W wyniku przedmiotowego wypadku kierujący W. G. oraz pasażer pojazdu J. C. na skutek doznanych obrażeń ciała ponieśli śmierć na miejscu.

W związku z powyższym zdarzeniem Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w Z. prowadziła śledztwo w sprawie o to, że w dniu 13.07.2005 r. na trasie krajowej nr 3 W. G. kierując w ruchu lądowym pojazdem mechanicznym marki H. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że nie zachował należytej ostrożności podczas kierowania ww. pojazdem w ten sposób, że nie zapanował nad kierowanym pojazdem nieprawidłowo interpretując i ignorując sygnały dźwiękowe oraz drgania kierownicy pochodzące z uszkodzonego elementu układu kierowniczego pojazdu,

w którym na skutek eksploatacji i wady materiałowej nastąpiło urwanie się przedniego prawego koła z elementem drążka kierowniczego, zjeżdżając na przeciwległy pas ruchu doprowadził do zderzenia z pojazdem marki M.

z naczepą ciężarową. Postanowieniem Prokuratora Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Z. z dnia 15.03.2006 r. śledztwo to zostało umorzone

z uwagi na brak danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu zabronionego.

Dowód:

- postanowienie o umorzeniu śledztwa z dn. 15.03.2006 r. – k.8,
- dokumentacja zawarta w aktach Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Z.

o sygn. Pg.Śl. 49/05 - (k.1-401 tych akt oraz tom III akt k.1-227).

Przyczyną wypadku było gwałtowne wjechanie samochodu Honker na pas ruchu przewidziany do jazdy w kierunku przeciwnym, w niewielkiej odległości przed jadącym tym pasem (...) z naczepą.

Wjazd na pas ruchu przewidziany do ruchu w kierunku przeciwnym spowodowany był utratą panowania nad pojazdem przez kierującego po awaryjnym odłączeniu się przegubu homokinetycznego wraz z obudową, zwrotnicą i piastą koła przedniego prawego od obudowy półosi napędowej przedniej prawej. Rozerwane zostały również więzi kinematyczne drążków układu kierowniczego oraz przewody hamulcowe. W stworzonej sytuacji zagrożenia spowodowanego przez kierującego samochodem Honker, kierujący pojazdem M. nie mógł uniknąć wypadku.

Uszkodzenie układu napędowego przedniego prawego koła nie było procesem nagłym i wiązało się z pewnością z objawami nieprawidłowej pracy zespołu. Brak reakcji kierującego na symptomy nieprawidłowej pracy napędu prawego przedniego koła lub zbagatelizowanie ich, doprowadziło do awaryjnego odłączenia się koła i do pozbawienia możliwości kierowania pojazdem. Odpowiednia wczesna reakcja kierowcy z pewnością pozwoliłaby zatrzymać pojazd i uniknąć wypadku. Poprzez zaniechanie reakcji na pogarszający się stan techniczny napędu przedniego prawego koła, kierujący samochodem Honker doprowadził do utraty panowania nad pojazdem, zjechał na lewy pas ruchu czym spowodował wypadek.

Dowód:

- opinia biegłego sądowego ze sprawy o sygn. Pg.Śl. 49/05 – k.65-75,
- opinia Ośrodka (...) w P. ze sprawy o sygn. Pg.Śl. 49/05 – k.76-97,
- opinia biegłego sądowego J. P. z dn. 31.05.2017 r. - k.135-145.

B. C. (1) jest synem zmarłego J. C.. Rodzina mieszkała w W.. Ojciec powoda był jedynym żywicielem rodziny, a matka powoda zajmowała się domem i wychowywaniem syna. W chwili śmierci ojca powód miał prawie 9 lat. Natomiast J. C. w chwili śmierci miał 33 lata. Powód nie ma rodzeństwa. Rodzina powoda była kochającą się i zgodną rodziną. B. C. (1) pamięta ojca jako dobrego człowieka, który dbał o rodzinę. Ojciec powoda był żołnierzem zawodowym i czasami zabierał powoda do pracy. Powód grał z ojcem w piłkę, rodzina wspólnie wyjeżdżała np. nad morze. Ojciec był dla powoda wzorem do naśladowania.

Powód słabo pamięta okres tuż po śmierci ojca. Nie korzystał z pomocy psychologa czy psychiatry. Powód „zamknął się w sobie”. Matka powoda musiała podjąć pracę, a powód musiał wówczas dużo czasu spędzać sam w domu. Nie stwarzał matce problemów wychowawczych, nie miał problemów z nauką.

Powód wspomina zmarłego ojca, w domu znajduje się dużo zdjęć zmarłego. Cały czas nosi na szyi łańcuszek po zmarłym ojcu. Powód regularnie odwiedza grób ojca, zachował pamiątki po zmarłym ojcu m.in. zegarek ojca. Nie pogodził się ze śmiercią ojca, stara się na co dzień nie myśleć o jego śmierci. W ocenie powoda ojciec nauczyłby go większej odpowiedzialności, męskich zachowań i odwagi. Powód studiował w P., jednak przerwał studia. Do czasu przerwania studiów pobierał rentę rodzinną w wysokości ok. 2 400 zł miesięcznie. Obecnie mieszka i pracuje w P., rozważa ponowne podjęcie studiów.

Dowód:

- oświadczenie powoda – k.10-12,
- opinia sąдово-psychologiczna biegłego sądowego M. T. z dn. 22.12.2017 r. – k.180-186.
- dokumentacja zawarta w aktach szkody nr (...),

- zeznania świadka K. M. – k.115-116,
- zeznania świadka B. C. (2) – k.116-117,
- przesłuchanie powoda – k.53-54.

B. C. (1) pozostaje na etapie kształtowania się osobowości, cechuje się tendencją do zahamowań w relacjach, wycofaniem, nie ma pewności siebie.

W funkcjonowaniu B. C. (1) obserwuje się tendencję do pasywnego sposobu reagowania na sytuacje trudne. Cechuje się obniżonym zaangażowaniem we własne sprawy życiowe. Ma obniżone mechanizmy adaptacyjne, wykazuje tendencje do kumulowania napięć i wyraża obawy przed przyszłością. Wpływ śmierci ojca na jego rozwój jest istotny, ponieważ determinuje jego kształtowanie tożsamości, osiągnięcia szkolne, poczucie własnej wartości, aspiracje życiowe, skuteczność

i zaradność w kształtowaniu własnego życia. B. C. (1) pozostawał w bliskiej więzi emocjonalnej ze swoim ojcem. Ojciec pełnił ważną rolę w jego życiu, nawiązywał z nim prawidłowe relacje, dawał mu uwagę i zaangażowanie. Reakcja powoda na śmierć ojca pozostawała adekwatna do jego wieku, rozumiał konsekwencje wypadku, pozostawał apatyczny, wycofany w kontaktach. Śmierć ojca wywarła istotny wpływ na jego rozwój psychiczny. Proces żałoby przebiegał adekwatnie do jego wieku rozwojowego. Nie stwierdza się cech patologicznego przeżywania żałoby.

Dowód:

- opinia sądowo-psychologiczna biegłego sądowego M. T. z dn. 22.12.2017 r. – k.180-186.

W chwili wypadku kierujący pojazdem W. G. korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, udzielonej przez Towarzystwo (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W. (okoliczność bezsporna).

W dniu 04.01.2011 r. B. C. (1) wystąpił do Towarzystwa (...) i (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. o wypłatę na jego rzecz zadośćuczynienia w kwocie 35 000 zł. W piśmie z dnia 31.03.2011 r. pozwany wskazał, iż podjęto decyzję o przyjęciu odpowiedzialności za skutki zaistniałego wypadku komunikacyjnego z dnia 13.07.2005 r. oraz wskazał, że nie znajduje podstaw do wypłaty zadośćuczynienia w oparciu o art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c.

Dowód:

- pismo (...) S.A. z dn. 31.03.2011 r. – k.9,
- dokumentacja zawarta w aktach szkody nr (...) (wszystkie karty).

W dniu 24.02.2011 r. B. C. (2) oraz małoletni B. C. (1) reprezentowany przez matkę B. C. (2) wystąpili do Sądu Rejonowego

w S. z powództwem przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. wnosząc o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kwot po 35 000 zł tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią J. C.. Na rozprawie przed Sądem Rejonowym w Sulęcinie Wydział I Cywilny w dniu 27.05.2011 r. sygn. akt I C 49/11 pełnomocnik B. C. (2) oraz małoletniego B. C. (1) oświadczył, że cofa powództwo oraz zrzeka się roszczeń. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Sulęcinie Wydział

I Cywilny z dnia 27.05.2011 r. sygn. akt I C 49/11 umorzono postępowanie w sprawie. Orzeczenie to jest prawomocne z dniem 03.06.2011 r. B. C. (2) nie dysponowała zezwoleniem sądu opiekuńczego na zrzeczenie się roszczenia w imieniu małoletniego (art. 101 k.r.o.).

Dowód:

- dokumentacja zawarta w aktach SR w Sulęcinie o sygn. I C 49/11 (k.1-94 tych akt).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo okazało się co do zasady słuszne, roszczenie nieco zawyżone.

Powód podnosił, iż podstawą jego roszczenia są przepisy art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. Powód przedstawił swoją argumentację w tym zakresie przywołując także orzecznictwo Sądu Najwyższego. W przedmiotowej sprawie bezspornym był fakt, iż J. C. (ojciec powoda) był uczestnikiem wypadku drogowego w dniu 13.07.2005 r., na skutek którego poniósł śmierć. Bezspornym było również, iż W. G. kierujący pojazdem (w którym podróżował J. C.) korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych udzielonej przez pozwanego tj. Towarzystwo (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W.. W aktach sprawy znajduje się ponadto pismo pozwanego z dnia 31.03.2011 r. (k.9), w którym pozwany wskazał, iż podjął decyzję o przyjęciu odpowiedzialności za skutki zaistniałego wypadku komunikacyjnego z dnia 13.07.2005 r. Natomiast w procesie pozwany wnosił o oddalenie powództwa w całości wskazując m.in., że odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. oparta jest na zasadzie winy, a istnienia tejże nie wykazano. Pozwany kwestionował, że winnym spowodowania wypadku był W. G. oraz podał, że żądana kwota zadośćuczynienia jest rażąco zawyżona.

Prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności (art. 435 § 1 k.c.). Odpowiedzialność przewidzianą w artykule poprzedzającym ponosi również samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody. Jednakże gdy posiadacz samoistny oddał środek komunikacji w posiadanie zależne, odpowiedzialność ponosi posiadacz zależny (art. 436 § 1 k.c.). W orzecznictwie wskazuje się, iż: „Sprawca wypadku komunikacyjnego, ponoszący odpowiedzialność na zasadzie ryzyka (art. 436 § 1 KC w zw. z art. 435 § 1 KC) odpowiada także na zasadzie ryzyka na podstawie art. 448 KC za szkodę niemajątkową wyrządzoną osobie bliskiej poszkodowanego tym zdarzeniem wskutek naruszenia jej dóbr osobistych.” (wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 10 lutego 2017 r., sygn. akt V CSK 291/16, Opubl. Legalis, www.sn.pl).

Przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę (art. 805 § 1 k.c.). Przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony (art. 822 § 1 k.c.). Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody, o jakich mowa w § 1, będące następstwem przewidzianego w umowie zdarzenia, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia (art. 822 § 2 k.c.). Strony mogą postanowić, że umowa będzie obejmować szkody powstałe, ujawnione lub zgłoszone w okresie ubezpieczenia (art. 822 § 3 k.c.). Uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela (art. 822 § 4 k.c.).

Z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia (art. 34 ust. 1 ustawy z dn. 22.05.2003 r.

o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym

i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 473). Należy podkreślić, że: „Artykuł 34 ust. 1 ustawy z 22.5.2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i

Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.) - w brzmieniu sprzed 11.2.2012 r. - nie wyłączał z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 KC.” (uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 20 grudnia 2012 r., sygn. akt III CZP 93/12, opubl. MoP 2013 nr 2, str. 58, www.sn.pl, GP, Biul. SN 2012 nr 12, OSNC 2013 nr 7-8, poz. 84, str. 24, Biuletyn SN - IC 2013 nr 1, Biuletyn SN - IC 2013 nr 7-8, Legalis).

Sąd Okręgowy dokonując oceny podstawy prawnej żądania powoda uznał, że podstawą roszczeń o zadośćuczynienie za śmierć osoby najbliższej, która to śmierć nastąpiła na skutek deliktu mającego miejsce przed dniem 03 sierpnia 2008 r. są przepisy art. 23 k.c., art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c.

Zgodnie z przepisem art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Wskazać należy za Sądem Najwyższym, że: „Podejmowane w doktrynie i orzecznictwie próby określenia pojęcia dobra osobistego wskazują, że jest to wartość immanentnie złączona z istotą człowieczeństwa oraz naturą człowieka, niezależna od jego woli, stała, dająca się skonkretyzować i obiektywizować. Każde dobro osobiste skupia w sobie dwa elementy: chronioną wartość oraz prawo żądania od innych jej poszanowania (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2010 r. III CZP 79/10, OSNC 2011 r. Nr 4, poz. 41).” (wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 10 lutego 2017 r., sygn. akt V CSK 291/16, Opubl. Legalis, www.sn.pl).

Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny (art. 24 § 1 k.c.).

W razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 stosuje się (art. 448 k.c.).

Zauważyć należy, że katalog dóbr osobistych z art. 23 k.c. nie stanowi katalogu zamkniętego, nie zawiera enumeratywnego wyliczenia chronionych prawem dóbr osobistych. Przeciwnie, jest to typowy katalog otwarty. W związku z powyższym

w orzecznictwie powszechnie przyjmuje się, że ochronie podlegają wszelkie dobra osobiste rozumiane jako wartości niematerialne związane z istnieniem

i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, w tym także prawo do życia rodzinnego, utrzymywania i rozwijania więzi rodzinnych ze wszystkimi członkami rodziny, pamięci o osobie zmarłej, prawo do intymności i prywatności życia, prawo do planowania rodziny. W orzecznictwie Sądu Najwyższego została ugruntowana koncepcja (rewolucyjna okazała się uchwała SN z dnia 22 października 2010 r., sygn. akt III CZP 76/10), że więź emocjonalna, która łączy osoby bliskie jest dobrem osobistym, podlegającym ochronie na gruncie art. 23 k.c. i art. 24 k.c. Dobro to może być naruszone poprzez spowodowanie śmierci osoby najbliższej. Niewątpliwie bowiem więzi małżonków i więzi rodziców z dziećmi, czy też z innymi członkami rodziny, istniejące w prawidłowo funkcjonującej rodzinie zasługują na status dobra osobistego podlegającego ochronie z art. 24 § 1 k.c. (por. wyrok z dnia 06 lutego 2008 r. II CSK 459/07, z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11). Spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków rodziny zmarłego

i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Doznany

w ten sposób uszczerbek polega na osłabieniu aktywności prowadzącej do pogorszenia sytuacji życiowej i motywacji do przezwyciężenia trudności i jest następstwem naruszenia tej relacji (tego dobra osobistego) między osobą zmarłą, a jej najbliższymi. Pogląd taki wyrażono w wyroku z dnia 2 grudnia 2009 r., sygn. akt I CSK 149/09 (niepubl.), z tym,

że Sąd Najwyższy uznał, iż naruszenie tego dobra osobistego powoduje konieczność zasądzenia zadośćuczynienia, zaś jako podstawę prawną przyznania zadośćuczynienia Sąd Najwyższy wskazał przepis art. 448 k.c.

w zw. z art. 24 § 1 k.c. (uchwała SN z dnia 22 października 2010 r. sygn. akt III CZP 76/10; wyrok z 11 maja 2011 sygn. akt I CSK 621/10; uchwała z 13 lipca 2011 r. sygn. akt III CZP 32/11). Sąd Najwyższy stanął ma stanowisku, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (wyrok SN z dnia 25 maja 2011 r., II CSK 537/10, wyrok SN z dnia 10 listopada 2010 r., II CSK 248/10, wyrok SN z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 307/09, uchwała SN z dnia 22 października 2010 r., III CZP 76/10, z dnia 14 stycznia 2010 r., podobnie również wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 6 czerwca 2013 r. I ACa 63/13).

W myśl przepisu art. 361 § 1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła.

Przesłanką odpowiedzialności z art. 448 k.c. jest nie tylko bezprawne, ale i zawinione działanie sprawcy naruszenia dobra osobistego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2002 r., V CKN 1581/00, OSNC 2004, nr 4, poz. 53). Świadczy o tym systematyka kodeksu cywilnego, przepis ten bowiem został umieszczony wśród przepisów o czynach niedozwolonych bez wskazania podstaw i przesłanek odpowiedzialności, jak również bez wyszczególnienia przesłanek egzoneracyjnych. Należy zatem stosować ogólne zasady odpowiedzialności z czynów niedozwolonych, a podstawową zasadą odpowiedzialności z tego tytułu jest zasada winy sprawcy.

W świetle powyższego w ocenie Sądu Okręgowego oczywistym jest, że odpowiedzialność pozwanego uzależniona jest od winy sprawcy wypadku. Przeprowadzone postępowanie dowodowe zdaniem tut. Sądu wykazało, że ziszcila się odpowiedzialność pozwanego za sprawcę wypadku będącego kierowcą pojazdu wojskowego marki H.. Kierowca ten stosownie do wniosków z opinii biegłego sądowego J. P. z dnia 31.05.2017 r. (k.135-145) naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez zlekceważenie sygnałów, które powinny go skłonić do zatrzymania pojazdu i sprawdzenia stanu technicznego pojazdu. Jak wynika z opinii biegłego jego zaniechanie, zlekceważenie sygnałów doprowadziło do wypadku, w którym zginął m.in. ojciec powoda. Z opinii biegłego wynika, że uszkodzenie układu napędowego przedniego prawego koła nie było procesem nagłym i wiązało się z pewnością z objawami nieprawidłowej pracy zespołu. Brak reakcji kierującego na symptomy nieprawidłowej pracy napędu prawego przedniego koła lub zbagatelizowanie ich, doprowadziło do awaryjnego odłączenia się koła i do pozbawienia możliwości kierowania pojazdem. W ocenie biegłego odpowiednia wczesna reakcja kierowcy z pewnością pozwoliłaby zatrzymać pojazd i uniknąć wypadku. Poprzez zaniechanie reakcji na pogarszający się stan techniczny napędu przedniego prawego koła, kierujący samochodem Honker doprowadził do utraty panowania nad pojazdem, zjechał na lewy pas ruchu czym spowodował wypadek. Strony procesu nie zgłaszały zastrzeżeń do przedmiotowej opinii. Zauważyć również należy, że powyższa opinia biegłego jest bardziej kategoryczna, aniżeli opinie którymi dysponowała Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w Z. w prowadzonym przez siebie śledztwie. Sąd w postępowaniu cywilnym może samodzielnie ustalić, min. gdy sprawca już nie żyje i pokrzywdzony z oczywistych powodów nie może uzyskać satysfakcji w postaci skazującego go wyroku, że doszło do popełnienia przestępstwa. W niniejszym procesie sąd ustalił, że kierujący pojazdem wojskowym W. G. spowodował wypadek ze skutkiem śmiertelnym – jest winnym zgonu ojca powoda.

Dla Sądu Okręgowego było oczywistym w świetle stanu faktycznego przedmiotowej sprawy, iż doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda ze względu na naruszenie więzi rodzinnej ze zmarłym. Śmierć ojca była dla powoda osobistą tragedią,

w wyniku której powodowi została wyrządzona krzywda. Z materiału dowodowego (z treści przesłuchania powoda, zeznań świadków oraz z opinii biegłego sądowego psychologa M. T. z dn. 22.12.2017 r. – k.180-186) wynika, że powód dotkliwie odczuł śmierć ojca. Rodzina powoda była zgodna i szczęśliwa.

W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że śmierć J. C. spowodowała zerwanie silnych więzów rodzinnych jakie łączyły powoda i zmarłego. Zrodziło to poczucie pustki, osamotnienie, tęsknotę. Zmarły był dla powoda osobą bezwzględnie

najbliższą – jego ojcem. Biegły sądowy psycholog w treści swej opinii wskazał, że B. C. (1) pozostawał w bliskiej więzi emocjonalnej ze swoim ojcem. Ojciec pełnił ważną rolę w jego życiu, nawiązywał z nim prawidłowe relacje, dawał mu uwagę i zaangażowanie. Reakcja powoda na śmierć ojca pozostawała adekwatna do jego wieku, rozumiał konsekwencje wypadku, pozostawał apatyczny, wycofany w kontaktach. Śmierć ojca wywarła istotny wpływ na jego rozwój psychiczny. Sąd dał również wiarę okolicznościom podawanym przez powoda w trakcie jego przesłuchania, które były zbieżne z powyższymi wnioskami opinii biegłego. Żądanie zgłoszone przez powoda opiewało na kwotę 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia. Sąd zważył na to, iż ustalenie wysokości zadośćuczynienia zależy przede wszystkim od wielkości doznanej krzywdy, przy uwzględnieniu kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, którego głównym celem jest zatarcie lub co najmniej złagodzenie następstw naruszenia dóbr osobistych. Dla jej

sprecyzowania i przyjęcia „odpowiedniej” sumy zadośćuczynienia uwzględnić należy takie okoliczności, jak: rodzaj naruszonego dobra, rozmiar doznanej krzywdy, intensywność naruszenia, nieodwracalność skutków naruszenia, stopień winy sprawcy. Z opinii biegłego sądowego psychologa wynika, że B. C. (1) pozostawał w bliskiej więzi emocjonalnej ze swoim ojcem, jednakże proces żaloby przebiegał adekwatnie do jego wieku rozwojowego. Nie stwierdzono u powoda cech patologicznego przeżywania żaloby. Powód dochodzi zadośćuczynienia po wielu latach od zdarzenia jakie wyrządziło mu krzywdę. Sąd Okręgowy biorąc zatem pod uwagę przeciętną stopę życia społeczeństwa, a także mając na względzie to, by zadośćuczynienie było kwotą odczuwalną oraz adekwatną do doznanej i doznawanej krzywdy, uznał że należna kwota zadośćuczynienia wynosić powinna 80 000 zł. Sąd zasądził więc od pozwanego na rzecz powoda kwotę 80 000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 04 lipca 2017 roku do dnia zapłaty (pkt I sentencji), a w pozostałej części powództwo oddalił (pkt II sentencji).

O odsetkach ustawowych orzeczono mając na uwadze treść przepisu art. 481 k.c. Sąd uwzględnił fakt, że treść opinii biegłego sądowego J. P. z dnia 31.05.2017 r. (k.135-145) została doręczona pozwanemu w dniu 03.07.2017 r. Przy rozstrzygnięciu żądania dotyczącego odsetek ustawowych za opóźnienie Sąd uznał więc, że odsetki są należne dopiero od dnia następnego po dniu doręczenia opinii pozwanemu tj. od dnia 04.07.2017 r. Zdaniem Sądu Okręgowego nie można mówić

o wcześniejszym opóźnieniu czy zwłoce w zapłacie świadczenia przez pozwanego. Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w Z. wydała postanowienie o umorzeniu śledztwa z uwagi na brak danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu zabronionego a więc stanowisko pozwanego mogło mieć oparcie w takiej decyzji kompetentnego organu. Opinia biegłego sądowego zmieniała ocenę stanu faktycznego. W ocenie Sądu odmowa zapłaty przez pozwanego zadośćuczynienia na rzecz powoda mogła być uzasadniona do momentu, aż pozwany nie otrzymał powyższej opinii biegłego J. P.. Powód wnosił o zasądzenie odsetek ustawowych od dnia 31.03.2011 r., w tym zakresie powództwo należało zatem oddalić (pkt II sentencji).

W kwestii oceny dowodów, które stały się podstawą ustaleń w sprawie, to za nie pozbawione mocy dowodowej Sąd uznał zgromadzone w toku procesu dokumenty, w tym zawarte w aktach Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Z. o sygn. Pg.Śl. 49/05 (k.1-401 tych akt oraz tom III akt k.1-227) oraz w aktach szkody pozwanego. Strony nie kwestionowały ich prawdziwości

i wiarygodności, a Sąd nie dopatrywał się przyczyn, dla których miałyby czynić to z urzędu. Dokumenty urzędowe korzystają z domniemania prawnego z art. 244 k.p.c., które nie zostało obalone. Rozstrzygnięcie niniejszej sprawy wymagało pozyskania wiadomości specjalnych (art. 278 k.p.c.), Sąd zatem dopuścił dowód

z opinii biegłego sądowego z dziedziny rekonstrukcji wypadków oraz biegłego sądowego z dziedziny psychologii. Sporządzone opinie Sąd uznał za sporządzone w sposób rzetelny i profesjonalny oraz za wyczerpująco odpowiadające na stawiane pytania. Sąd dał też wiarę dowodom w postaci przesłuchania powoda oraz zeznań świadków, które były spójne z całokształtem materiału dowodowego sprawy. Tak zebrany materiał dowodowy Sąd uznał za wystarczający do wydania wyroku.

Sąd Okręgowy działając na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. oraz art. 100 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie

(Dz. U z 2015 r., poz. 1800) w zw. z § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804), przyznał zwrot kosztów procesu adekwatnie do wyniku procesu mając na względzie datę wytoczenia powództwa oraz wartość przedmiotu sporu.

Powód wygrał proces w 80 %, przegrał w 20%. Koszty procesu powoda to: 3 000 zł opłaty sądowej od pozwu; 419 zł zaliczki na wynagrodzenie biegłego psychologa; 7 200 zł kosztów zastępstwa procesowego, 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, łącznie 10 636 zł. Mając na uwadze wynik postępowania, pozwany ubezpieczyciel winien zwrócić powodowi kwotę 8 506,40 zł (tj. 80 % z kwoty 10 636 zł). Koszty procesu pozwanego ubezpieczyciela to natomiast: 7 200 zł kosztów zastępstwa procesowego oraz 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz 800 zł zaliczki na wynagrodzenie biegłego, łącznie 8 017 zł. Powód był zobowiązany zwrócić pozwanemu kwotę 1 603,40 zł (tj. 20 % z kwoty 8 017 zł). Po wzajemnej kompensacie należności, Sąd zasądził w pkt III sentencji od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6 903 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu (8 506,40 zł – 1 603,40 zł). Zgodnie z przepisem art. 113 ust. 1 u.k.s.c. kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Brakujące koszty sądowe w sprawie to: 2 000 zł opłaty sądowej od pozwu, od której uiszczenia powód był zwolniony (k.18-19) oraz 1 001,06 zł brakującej części zaliczki na wynagrodzenie biegłego (k.149), łącznie kwota 3 001,06 zł. Sąd nakazał ściągnąć ww. koszty od stron procesu stosownie do tego, w jakim zakresie strony przegrały sprawę. Sąd nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. od powoda kwotę 519,21 zł tytułem zwrotu części brakujących kosztów sądowych (pkt IV sentencji) według wyliczenia $3\,001,06\text{ zł} \times 20\% = 600,21\text{ zł}$. Od kwoty 600,21 zł Sąd potrącił nadpłatę zaliczki w kwocie 81 zł (wynagrodzenie biegłego nie wyniosło 500 zł, a 419 zł – k.167, k.200). Sąd nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. od pozwanego kwotę 2 400,85 zł tytułem zwrotu części brakujących kosztów sądowych (pkt V sentencji według wyliczenia $3\,001,06\text{ zł} \times 80\% = 2\,400,85\text{ zł}$).

Lidia Wieliczuk